

Bijlage Participatie meedenkers

Participatieverordening en beleidskader
samenwerken aan een sterk Zutphen

1^e kwartaal 2024

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Zutphen

Postbus 41

7200 AA Zutphen

's Gravenhof 2

www.zutphen.nl

Team wijkregie

Auteur(s): Miranda Mulder, Astrid Andringa, Laura Nijman en Monique van 't Erve

Participatie door meedenkers

Om te komen tot een participatieverordening en een daarbij behorend beleidskader 'Samenwerken aan een sterk Zutphen' zijn in het laatste kwartaal van 2023 circa 20 veelal 1-op-1 gesprekken gevoerd met verschillende mensen in de ambtelijke organisatie die te maken hebben met het onderwerp. Ook is er op 26 oktober 2023 tijdens een beeldvormende vergadering, in een informele sfeer, over het onderwerp gesproken met een deel van de gemeenteraad.

Op basis van al deze input, het model van de VNG en contact met LSA bewoners¹ die vanuit de beleving van inwoners met de participatieverordening aan het stoeien zijn, is een eerste ruwe conceptversie gemaakt van beide documenten. Ook hoort daarbij een instrument dat de interne organisatie helpt om op dezelfde manier naar participatie te kijken, de 'samenspraakwijzer'.

In januari is via een mail naar bij ons bekende bewonersgroepen en via een algemene oproep op onze socials, gevraagd of er mensen zijn die ons tijdens een 'meedenkersavond' over dit onderwerp willen adviseren.

¹ Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners. Werken met trots voor bewoners die hun krachten bundelen en hun schouders onder inspirerende initiatieven zetten.

Omdat het een vrij abstract en ingewikkeld onderwerp is, zijn de deelnemers roulerend bij 3 tafels in gesprek gegaan over 3 casussen. Een casus over inwonerp participatie², een casus over overheids participatie³ en een casus over het uitdaagrecht⁴.

Bij een 4^e tafel lag een ruwe versie van het beleidskader, waarbij is uitgelegd dat de input die bij de 3 andere tafels gegeven is, meegenomen wordt in de verdere uitwerking.

Voor de meedenkersavond hebben zich 26 mensen aangemeld. In verband met ziekte hebben 4 mensen zich helaas moeten afmelden.

Wel hebben alle aangemelde deelnemers (ook degenen die wegens ziekte niet konden aansluiten) op 1 februari een mail gestuurd met daarin de concept participatieverordening, het na 22 januari op basis van hun input aangepaste concept beleidskader samenwerken aan een sterk Zutphen en het concept van dit document en hun input meegenomen in de definitieve stukken.

Samenvatting uitkomsten

We hebben tijdens de meedenkersavond aan 3 tafels gesproken met alle meedenkers (roulerend) over wat er nodig is om goed met elkaar te kunnen samenwerken. Hieronder volgen de uitkomsten van deze 3 tafels, waarvan de input is meegenomen in het definitieve beleidskader 'samenwerken aan een sterk Zutphen'. De uitkomsten zijn ook bekrachtigd in het interne instrument de Samenspraakwijzer.

² Inwoners betrekken bij gemeentelijke plannen (overheid neemt initiatief, inwoners participeren)

³ De overheid ondersteunt initiatieven van de gemeenschap (gemeenschap neemt initiatief, overheid participeert)

⁴ Gemeenschap neemt taken over van gemeente als zij denken het slimmer, beter of goedkoper te kunnen doen.

Tafel 1 casus inwonerparticipatie

Inwonerparticipatie

De gemeente betreft inwoners en anderen bij de voorbereiding, uitvoering en/of evaluatie van beleid en plannen. Hier gebruiken we de Participatieladder met vijf tredes: informeren, raadplegen, adviseren, coproducteren en meebeslissen.

Inwonerparticipatie

Een voorbeeld

De gemeente wil een straat inrichten als 30 km/h gebied. Er wordt nu te hard gereden en de begroeiing kan een oppepper gebruiken. De gemeente wil de buurt erbij betrekken en besluit om de trede 'adviseren' te kiezen in de participatieladder.

Een projectleider van de gemeente betreft inwoners en winkeliers door een informatieavond te organiseren. De omwonenden vormen een werkgroep. De wijkregisseur van de gemeente helpt hierbij. De projectleider en werkgroep komen vaak bij elkaar en maken keuzes over hoe de straat eruit moet komen te zien.

De gemeente gaat akkoord met het idee en het advies van de werkgroep. Een jaar later is de straat veiliger en groener geworden. De omwonenden zijn tevreden, net als de gemeente.

Algemene opmerkingen

- Betrek inwoners bij het begin van de planmakerij
- Wees duidelijk over waar inwoners over kunnen meedenken (kaders)
- Praat en schrijf eenvoudig (geen ambtenarentaal)
- Onderzoek of er sleutelfiguren in de buurt zijn die je kunt vragen te helpen met werving, communicatie ed.
- Eén aanspreekpunt (voor inwoners én voor de gemeente)

Over de eerste uitnodiging aan inwoners om mee te denken

- Brief huis aan huis van aanwonenden
- Let op de timing van de brief. Niet te vroeg, niet te laat
- Misschien is er al een buurtapp waarop inwoners kunnen worden uitgenodigd door een sleutelfiguur?
- Bij buurten waar weinig/geen participatie is: aanbellen
- Organiseer een dag/bijeenkomst (of sluit aan) en deel daar de brief uit. Wees zichtbaar
- In de brief: leg uit waarom en welke rol de inwoner heeft
- Leg uit waarom deze straat wordt aangepakt en niet de straat verderop
- Buurt informeren via krant
- Vraag in de buurt (aan een sleutelfiguur) wie de belanghebbenden zijn
- Schrijf in begrijpelijke taal, geen overheidstaal: eenvoudig
- Stuur ook de brief in andere talen (bijv. Turks)

Over de bijeenkomst(en) / bewonerswerkgroep

- Belangrijke bijeenkomsten streamen, zodat mensen die niet kunnen komen toch mee kunnen kijken
- Geef een terugkoppeling over wat afgesproken is. Een samenvatting met actiepunten. Wat gaan jullie doen met onze inbreng (specifiek zijn!)
- Halverwege instappen mag, maar dan wel eerst inlezen

- Laat voorbeelden zien wat mogelijk is
- Wees duidelijk over wat kan wel, en wat kan niet. Doe dit in het begin
- Stel duidelijke kaders op
- Leg consequenties van keuzes uit (notenboom: veel noten, mogelijk ongedierte), kijk ook verder dan NU
- Zorg dat de bijeenkomst toegankelijk is voor alle mensen (ook met beperkingen of uitdagingen)

Over communicatie

- Hou belangstellenden op de hoogte met een app (via de uitvoerder)
- Scherm bij supermarkten of andere logische plekken (zoals wachtkamer huisarts) met actuele informatie over de buurt
- Sleutelfiguren in de buurt vragen om te helpen met de buurt te informeren
- Zorg dat er niet lange periodes niet wordt gecommuniceerd
- Communiceer de vervolgstappen (proces)

Tafel 2 casus overheidsparticipatie

Overheidsparticipatie

Inwoners of organisaties hebben een idee en vragen hulp bij de gemeente. De gemeente ondersteunt.

Overheidsparticipatie

Een voorbeeld

Het kerkbestuur zet de kerk in buurt A te koop. De buurtvereniging is op zoek naar een nieuw buurtgebouw en wil de kerk graag kopen. De buurtvereniging heeft te weinig geld en kan niet bij de bank terecht voor een lening.

De buurtvereniging vraagt om hulp bij de gemeente. De gemeente wil de vereniging een lening geven tegen een lage rente en helpt bij het ontwerpen van de ruimte rondom de kerk.

De buurtvereniging koopt de kerk en maakt er een actief buurtgebouw van met een mooi park rondom de kerk. Het park is voor iedereen.

Algemene opmerkingen

- De definities en verschillen m.b.t. overheids- en inwonersparticipatie zijn (ook na mondelinge toelichting) voor sommige deelnemers verwarrend
- Er zijn een aantal deelnemers die zich al jarenlang inzetten voor participatie, bij deze mensen is frustratie ontstaan. Met name door trage of ontbrekende antwoorden. Deze mensen hebben behoefte aan duidelijke communicatie.
- Overheidsparticipatie is, net zoals inwonersparticipatie, een wisselwerking tussen overheid en inwoners of ondernemers.

Visie, stappenplan, onderbouwing plan en kaders

- Duidelijk stappenplan en verwachtingen
- Gedeelde visie van stip op de horizon

- Kaders en richtlijnen voor de mogelijkheden
- Onderbouwing en verantwoording van plan
- Duidelijke voorwaarden en duidelijk startmoment

Communicatie

- Transparantie communicatie: vast contactpersoon met naam en telefoonnummer, vermijden van vakjargon, protocollen en termen
- Van regels naar regelen

Interne organisatie gemeente

- Continuïteit zowel intern als extern. Nu ervaren mensen veel interne wisselingen
- Verbindingen intern verbeteren
- Meer kijken naar mogelijkheden, meedenken vanuit de gemeente, simpler
- Aantrekkelijker maken voor meedenkers: kortere tijden m.b.t. antwoorden en meedenken vanuit gemeente
- Voldoen aan wet- en regelgeving en juridische voorwaarden: Leningen alleen aan rechtspersonen, passend in bestemmingsplan

Goede praktijkvoorbeelden en samen leren

- Samen uitdragen van goede voorbeelden, leren van goede praktijkvoorbeelden.
- Leren van praktijkvoorbeelden die niet positief zijn ervaren

Mogelijke vormen van participatie door gemeente

Naast financiële ondersteuning (risicoafdekking, financiële bijdrage) is er vanuit de deelnemers ook behoefte aan participeren door de gemeente:

- Ondersteuning vanuit gemeente bij inhoudelijke expertise (bijv. voor inhoudelijke vereisten milieu of doorverwijzing naar relevante subsidiepotjes)
- Ondersteuning vanuit gemeente bij participatietraject door middel van delen kennis of ondersteuning bij bijv. het op- of uitzetten van enquêtes, mankracht of gespreksbegeleiding

Tafel 3 casus uitdaagrecht

Inwoners of lokale organisaties nemen een gemeentelijke taak over. Dit is een recht. Ze doen een verzoek, als ze denken deze taak beter en goedkoper uit te kunnen voeren.

Uitdaagrecht

Een voorbeeld

De Rijksoverheid wil de CO₂-uitstoot verminderen door over te stappen op duurzame energie. Daarom zijn er afspraken gemaakt over energie- en klimaatmaatregelen.

De gemeente heeft als taak om inwoners te stimuleren en te ondersteunen om energie- en klimaatmaatregelen te nemen. De gemeente heeft in een aantal buurten gesprekken hierover met inwoners.

In één buurt is een groep inwoners die veel verstand van dit onderwerp hebben. Zij willen de taak van de gemeente wel overnemen. Ze willen graag zelf een helpdesk opzetten. Zowel fysiek als online. En met eigen buurtbewoners.

Wat is er nodig om het uitdaagrecht te laten slagen?

- Rechtvaardigheid waarborgen; vanuit draagvlak en neutraliteit. Inzet van gemeente verdelen over de samenleving, ook sociaal economisch kwetsbare wijken
- Vertrouwen in de samenleving
- Inzicht in de gemeentebegroting
- Dat er daadwerkelijk geld beschikbaar komt
- Binnen de gemeente een herkenbare ingang bieden, fysiek en online
- Vast contactpersoon, een wegwijzer die de weg weet te vinden binnen de gemeente en zorgt voor afstemming
- Duidelijke visie en kaders
- Juridische kennis
- Een check op deskundigheid en expertise van de initiatiefnemer
- Verantwoordelijkheden en afspraken vanaf begin vastleggen
- Continuïteit vanuit gemeente en initiatiefnemer waarborgen
- In het begin, zo nodig, het initiatief ondersteunen (bijvoorbeeld met start-budget)
- Kennis van de sociale kaart en de competenties van inwoners

Communiceren over het uitdaagrecht

- Pro-actief vertellen over wat de mogelijkheden zijn, via verschillende communicatiekanalen
- Ook jongeren bewust maken van de mogelijkheden, bijvoorbeeld via leerlingenraden, jongerenraad
- St. Perspectief, wijkplatforms en andere relevante organisaties informeren over de mogelijkheden
- Inspirerende voorbeelden uitdragen. Ook kleine initiatieven, om het laagdrempelig te maken
- Over het hogere doel van het uitdaagrecht
- Betrokkenheid in houding en gedrag van ambtenaren

Verwerking van de uitkomsten

De input van de meedenkers is gebruikt om het beleidskader 'samenwerken aan een sterk Zutphen' te schrijven en de participatieverordening leesbaar en duidelijk op te stellen voordat deze via de inspraak (vanwege de nu nog geldende oude regeling) op bestuurlijke route is gegaan.